

שאלה: הבן שלנו לומד בתיכון ושם מתארגנת קבוצה להשתתף ב"מצעד החיים" במקומות שהיו פעם מחנות ההשמדה. הקבוצה יוצאת לפולין בחודש מאי, קרוב ליום הזכרון לחללי השואה. הנסיעה הזאת מסובסדת, וכן סבתא שלי היא מניצולי השואה. בני הנוער יבלו שם כשבוע ימים לראות גם אתרים נוספים היסטוריים בחיי היהודים, כחיזוק ה"מורשת". לכן לבי נוטה לזה כאמצעי חינוכי. אבל שמעתי שיש מקצת רבנים השוללים היציאה הזאת. התוכל לנמק למה?

תשובה: לדעת השוללים, לא השיגה תוכנית זו את המטרה המתבקשת. סיפור תלאות ישראל בימי הביניים צריך לעורר סלידה מללכת לגור בחוץ לארץ. גם מי שחש הזדהות עם אבות אבותיו שסבלו שם, ירגיש צביטת-לב אפילו לבקר באופן ארעי בארצותיהם של הנכרים. הפשעים שחוללו בצורה כה אכזרית עוד מהדהדים באויר. ואין לך מדינה באירופה שם היהודים לא סבלו קשות בעבר.

הסיבה שבני הנוער אינם ערים לסלידה זו היא כי מלמדי ההסטוריה בבית הספר דלגו על הפרטים, או דללו אותם עד שאינם כה מצמררים. לדוגמא, גירושם של היהודים מעיר לעיר, תופעה די מצויה בימים ההם. גירוש כלל אוכלוסיית היהודים מאנגליה בשנת 1290, וגירושם מצרפת בשנת 1306, ומספרד בשנת 1492. וגם גירושם מערים ספציפיות, וינה בשנת 1670, פראג בשנת 1745. צריכים לזכור כי כאשר משפחה מגורשת ממקום דירתה, בלי כלי-הסעה אינם יכולים לקחת אתם רהיטים בסיסיים כי היו הולכי רגל, וגם מזון שהיה בידם הוא מצומצם לימים מספר. ובבואם למקום זר, לא היה שם מקום ללון בלילות, ולא מקום עבודה. גם בני האוכלוסיה הנוכרית במקום החדש שנאו אותם כזרים, כמתחרים למקום פרנסתם של המקומיים, והציקו להם שילכו הלאה למקום אחר. וגם שם סבלו. הרבה מהגולים מתו ברעב, או ממחלות, או מהשוודדים המצויים בשפע.

מה נדבר על הפְּרָעוֹת שפרצו מעת לעת, פעמים רבות בעידוד השלטונות כדי להעסיק את הקהל ב"שעיר לעזאזל" כדי שלא יפנו המקומיים את התנגדותם לשלטונות. כך היה ברוסיה כלי מי המאה התשע עשרה. לא נלאה את הקורא בפרטים מצערים. אף בארה"ב, האנטישמיות מצויה, דוגמא של מאסרו של יהונתן פולרד לשלושים שנה [תקופת מאסר שאין לו אח וריע אצל מרגלים אחרים], וגם כששחרר, איסורו מלצאת מהמדינה למשך עוד חמש שנים, מפני עלילה אבסורדית פן יגלה סודות שהיו לצבא מלפני שלושים שנה!

אילו היו בני הנוער שלנו מרגישים וערים ממש לשנאתם הפנים-לבבית גם בזמנינו של האומות נגד ישראל [הרי אף בימינו נציגיהם של האומות באו"ם מצביעים תמיד נגדנו, לפחות 90 אחוז מנציגיהם] לא היו שָׁשִׁים לתייר בחוץ לארץ. וכל שכן לא היה מספר רב כל כך של היורדים לקבוע את ביתם בחו"ל.

ובכן, איזו "מורשת" תנחיל הביקור הזה בחו"ל? מה היא התוצאה הצפויה?

כל עוד שמארגני "מצעד החיים" אינם מדגישים את השלילה של דירת יהודים בחוץ לארץ, "פספסו" את המטרה. אדרבה, בני נוער התמימים שלנו שאינם יודעים להבחין מה בין חיצוניות לפנימיות, כשיראו את היופי החיצוני של בנין עריהם, את פארקים, אתרי נוי והנוף המקסים, וגם יכירו את הנימוסים היפים שבדיבוריהם, את הרוגע והשלווה המוצגים, ייכשלו בני הנוער לשכוח את העליונות המוסרית של עם ישראל, לשכוח את היעוד הקדוש של עם ישראל להיות עם ירא-אלוהים, ישכחו את העיקר, מה הוא הענין שמפניו עם ישראל נבחר ע"י הקב"ה לשאת את דברו לאומות.

לכן אותם הרבנים מתנגדים. כי צריכים ללמד את צאצאינו את ההיסטוריה של עמנו, המוכתמת בדם ועינויים; ואחר כך להסיק את המסקנות הנכונות:

"וּשְׁמַתִּי מְקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וּנְטַעְתִּיו וְשָׁכַן תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגַז עוֹד, וְלֹא יוֹסִיפוּ בְנֵי עוֹלָה לְעַנּוֹתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה". (שמואל-ב ז, י).

לקיים את המצוה שבתורה: **"וְהוֹרַשְׁתֶּם אֶת הָאָרֶץ וְיָשַׁבְתֶּם בָּהּ כִּי לָכֶם נָתַתִּי אֶת הָאָרֶץ לְרִשְׁתָּ אֹתָהּ".** (במדבר לג, נג).